

Inserati se sprejemajo in velja  
tristopna vrsta:

3 kr., če se tiska 1krat.  
12 " " " " 2 "  
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se  
cena primerno smanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana  
pisma se ne sprejemajo

Naročnino prejema upravništvo  
administracija in ekspedicijska na  
Starem trgu h. št. 16.

# SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:  
Za celo leto . . . 10 gl. — kr.  
za pol leta . . . 5 " — "  
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:  
Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.  
za pol leta . . . 4 " 20 "  
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan  
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na Bregu hišna  
št. 190.

Izhaja petkrat na teden in sicer  
v torek, četrtek in soboto.

## Kdo je slabo gospodaril?

Naši nemškutarji so svoj volilni oklic včeraj objavili tudi v turškem listu, da bi tudi Kočevarji zvedeli, kako slabo je gospodarila dosedanja narodna večina deželnega zbora z deželnim premoženjem. Ker tega oklica ne smemo kritizirati, če nočemo, da naš list zopet ne zapade slavni policiji, hočemo danes po številjenju preiskovati, je li res narodna večina tako slabo gospodarila, kakor trdi nemčurški volilni oklic.

L. 1865, pravijo nemčurji, je bilo za bolnišnico potreba 41.300 gl. letos velja tista bolnišnica 59.700 gl. To je res. Ali l. 1865 bilo je 1595 bolnikov, letos pa jih je v proračun vzetih 3300. L. 1865 so nemčurji za 1595 bolnikov izdali 41.300 gl.; če se vsi ti stroški razdelé na število bolnikov, pride tedaj na vsakega bolnika okoli 26 gl., letos pa se je za 3300 bolnikov odločilo 59.700 gl., kar za bolnika znaša okoli 18 gl. Kedo je tedaj slabo gospodaril, ali nemčurji pred l. 1865, ki so za vsakega bolnika potrosili 26 gl., ali pa narodna večina, ki je stroške za vsakega bolnika od 26 gl. zmanjšala na 18 gl.? Če bi se bilo za bolnika toliko izdalo, kakor so l. 1865 plačevali nemčurji, bi stroški za bolnišnico letos ne znašali 59.700 ampak 85.800 gl.

L. 1865, trdi nemčur dalje, bilo je za najdenca treba 19.600 gl., letos stanejo najdenca 27.400 gl. (ne kakor napačno trdi volilni oklic nemčurški 59.700 gl.) Tudi to je res. Toda kje so ti najdenca? Narodna večina sprevidivši, koliko stroškov je najdenca

prizadevala deželi, jo je odpravila in za tiste najdenca, ki so ostali še iz prejšnjih let, izdalo se je 5400 gl., tedaj še tretjina tega ne kakor l. 1865, ostalih 21.600 gl. pa bo morala dežela naša plačevati za najdenca v tujih najdenišnicah. Ali je pa narodna večina našega zbora kriva, da v Trstu in goraji Avstriji, kjer vladajo liberalni lahoni in nemčurji, niso še odpravili najdenišnice in da kranjske vlačuge tje hodijo na porod ter deželi napravljajo te ogromne stroške? Naj naši nemčurji svoje liberalne sobrate v Trstu in na Avstrijskem pripravijo, da bodo tudi tam odpravili najdenišnice, potem dežela omenjenih stroškov za najdenca več ne bo imela.

L. 1865, zopet javkajo nemčurji, je bilo potreba za norišnico 6400 gl., letos stane 29.800 gl.

Tudi to je istina; pa če bi bili poštene, bi bili morali povedati, da je bilo l. 1865 le 58 norcev, letos pa so jih za celo leto v proračun vzeli 400. "Nemčurji so l. 1865 za 58 norcev potrosili 6.400 gl., kar za vsakega znaša okoli 110 gl., narodna večina pa je za 400 norcev odločila 29.800 gl., tedaj za vsakega norca okoli 74 gl. Prevdarite tedaj zopet sami, kdo je slabo gospodaril, ali nemčurji, ki so za enega norca potrosili 110 gl., ali narodna večina, ki je te stroške za enega blaznega zmanjšala na 74 gl., dasi se je vse tolikanj podražilo? Če bi bila narodna večina ostala pri stroških, ki jih je nemčurška stranka l. 1865 deželi napravila za enega norca, bi no-

rišnica deželi ne prizadevala samo 29.800 ampak 44.000 gl.

Enako razmero nam kažejo vse številke, ktere bi bilo pa preobširno tukaj vse navesti in bodemo le o priliki podali zopet nekaj takih izgledov, da boste sami sodili, je li res narodna večina tako slaba gospodarila, kakor ji očitajo nemčurji.

Če se je za deželne vradnike l. 1865 izdalo le 18.700 gl., letos pa 37.200 gl., tega ni kriva narodna večina, ampak čedalje obilnejši posli, ki se deželam nakladajo in zaradi katerih je bilo treba število vradnikov povikšati. Pa tudi ti stroški 37.200 gl. bi se bili letos zopet povikšali, če bi bilo šlo po volji nemčurških poslancev, ki so hoteli nekterim deželnim vradnikom nakloniti še večje plače.

O gledišči pravijo, da je 1865 stalo 2800 gl., letos pa 8683 gl. in hinavsko pristavljavljajo: Kaj vam kmetje gledišče v Ljubljani koristi? Tega pa ne povedo, da se slovenskemu gledišču daje le 2400 gl. letne podpore, in da večino drugih stroškov prizadeva nemško gledišče, zaradi kterega je treba velikih poprav, kterih bi za slovensko gledišče ne bilo treba, in da stranka nemčurška za svoje gledišče zahteva čedalje večje podpore, kakor tudi o tem čisto molčé, koliko so deželo l. 1865 stale šole, in koliko jo stanejo sedanje od liberalcev osnovane.

Kar pa zadeva norišnico, o kateri trdijo da bo stala pol milijona gl. in da jo bodo morali plačati kmetje, naj povemo, kar o tej reči pišejo „Novice.“ Že l. 1863 je sklenila

## Torpedo.

(Iz „Našinea“).

Ta strašni stroj je znašel pred 70 leti Amerikanec Fulton in ga nazval po znani ribi trnjači „Raja torpedo“, ktera prizadeva električne udarce, da zasači svoj plen ali pa da se brani sovražniku. So pa torpeda dvojne vrste: defenzivna in ofenzivna. Defenzivno torpedo leži tiho in nepremično pod vodo, dokler se ne približa ktera neprijateljska ladija. Kakor hitro pa ladija nanj trči, se njegova notranja tvarina vžge, raznese in tako ladijo pokonča. Ofenzivno torpedo je pa treba samo nekako približati ladiji in precej jo raznese. Za napravo torpeda je treba: 1. steklenice z vratom, ki drži okol deset bokalov; 2. lesenega zaboja, v kterega se dene ta steklenica; 3. steklene cevi; 4. probkovega zamaška; 5. malo žveplene kisline; malo sladkorja in klorove soli; 7. okol 10 kil smodnika.

Smodnik se naspje v steklenico in v zamašek se vtakne steklena cev; na smodnik se položi mala posodica s sladkorjem in klorovo soljo. Potem se napolni cev z žvepleno kislino in sicer tako, da zamore žveplena kislina samo tačas kaniti v posodico s soljo, kadar se cev zlomi; steklenica se zamaši in dene v

zaboj tako, da samo cev ven moli. Sedaj se dene ta zaboj pod vodo. Kako se mora pa vršiti, da spolni torpedo svojo nalogo? Plavajoča ladija udrobi na enkrat molečo stekleno cev. Morebiti se stari ljudje še spominjajo prvih vžigalnih klinčkov z višnjevimi in rudičimi glavnicami. Ti klinčki so se pomakali v steklenico, iz ktere so se goreči potegovali. V steklenici je bilo nekoliko žveplene kisline, glavica je bila pa iz klorove soli. Ta sol se pa vname v dotiki z žvepleno kislino in sladkorjev pridevek poviša pleme. Enaka se godi tudi pri torpedu. Iz razbite cevi kane žveplena kislina na klorovo sol, zmešana s sladkorjem, ta se vname in zapali smodnik, kar se zgodi vse v enem trenutku, smodnik se raznese in prebije ladijo spodaj ali od strani. Skoz to razpoklino se voda nabere in ladija utone. Taka so navadna torpeda. Novejša torpeda se pa prižigajo z električnim tokom. Avstrijska torpeda te vrste so po 103 centimetre visoka in po 100 centimetrov široka iz železnega pleha, tehtajo okol 900 kil in so nabita z 224 kili strelne pavole. Od torpeda pelje drat k opazovalnemu mestu na suhej zemlji, kjer je priprava, ktera pokaže, kedaj priplava ladija ravno nad torpedo; v tem trenutku se torpedo vname z električnim

tokom in ladija je proč. — Ofenzivna torpeda pazijo sama na neprijateljsko ladijo. Njih sestava je zelo ostroumna. Nektera se sama premikajo po danem pravcu in plavajo kakor riba. Podoba imajo tako, kakor bi bila dva sladkorjeva stožka z debelimi konci spojena in plavajo z naprej obrnjeno ostjo; narejena so pa iz samega železa. V odprtino se dene strelivo in zraven tega se še po trombi natlačijo z zrakom. Kdar se torpedo spusti, začne zgoščeni zrak pri posebni luknji ven dreti in sicer nenavadno naglo. Ta zračni tok pa vrti lopatostno kolo v torpedu in to kolo žene stroj. Tudi ima malo krmilce zavolj ravnega plavanja. Kdar dospje torpedo k ladiji, zadene s prednjo ostjo v ladijo in se razpoči. — V novejšem času rabijo namestu zgoščenega zraka raji ogelno kislino, ktera obdrži torpedo dalje v teku. Tako torpedo zamore plavati 4000 korakov daleč. — Ruska dostojnika Dubošev in Šestakov sta morebiti rabila pri razbitju turške ladije drugačna torpeda. Naložila sta jih nekoliko na rumunsk čolnič, se približala v temi k turški ladiji, kjer sta torpeda pogreznila. Netila so se vnela a razneslo jih je še le tačas, ko je prišel ogenj k strelivu. Med tem je pa že čolnič davno bil odveslal.

tedaj naša večina zidati novo norišnico. Po nasvetu narodnjaka dr. Tomana obrnil se je deželni odbor s prošnjo do presvitlega cesarja za dovoljenje, da se en del tako imenovane dobrodelne državne loterije nakloni napravi nove norišnice. Prošnja je bila vslišana in dežela je dobila velikodušni dar 35.300 gld., za ktere so se nakupile obligacije, kateri kapital se je po oporokah g. K. Zalocharja in g. J. Kozlerja dosedaj že narastel na visoko. Dež. zbor je letos, tedaj čez 14 let, le izpeljal, kar se je bilo sklenilo že l. 1863. V ta namen je dovolil 129.000 gl. (ne pol milijona, kakor laže nemčurski oklic), da se zidajo potrebni prostori na Studencu, v ktere se bode lahko ob enem sprejelo 160 norih in ki bodo zadostovali vsaj za 10 let, pa se pozneje po potrebi morejo razširiti po načrtu že narejenem. Narodna večina pa v vedni skrbi, da se davkoplačevalcem ne povikša breme, je tudi sklenila, da se zadevni del obligacij norišno-stavbene zaklada zastavi, slučajno proda. Razvidno je tedaj iz tega, da se zavoljo zidanja nove norišnice ne bodo povečale deželne priklade ne za en sold ne!

Kmetom tedaj za novo norišnico ravno tako ne bo treba nič plačati, kakor duhovnikom ne, katerim nemčurski volilni oklic oponaša, da ne plačuje nobenega davka. Že večeraj smo povedali, da duhovniki ne plačujejo le samo tistih davkov kakor drugi državljani, ampak razun tega še posebne davke, kateri drugih ljudi ne teže. In ker se mora vse cerkveno premoženje naložiti v javnih zakladih (fondih), ali vsaj naznaniti, če je naloženo drugod, duhovniki svojih dohodkov ne morejo prikrivati, kakor jih lahko prikrivajo posvetni bogataši in morajo od vsacega bora in celo še od tistih krajcarjev plačevati davek, ktere za vstanovljene maše dobivajo.

Iz tega lahko previdi vsakdo, da je vse laž, kar nemčurski volilni oklic našim kmetom našteva, da bi jih laglje vjeli. Kaj pa bode sledilo potem, pojasne naj vam ta-le zgled. Če komu uide konj in ga hoče zopet vjeti, ga prijazno kliče in mu detelje moli. Kadar ga je pa vjel, in dobro obrzdal, mu ne nasuja ovsu in detelje v jasli, ampak z bičem mu jo prav dobro nabriše, da si zapomni, kedaj da mu je bil ušel. Kedo da je ta konj in komu da je uhitel, ne bodemo pojasnovali, tudi se ne bodemo čudili, da peščica detelje konja zapelje, ker žival v svoji neumnosti ne ve razsoditi, kaj da jo čaka, vprašamo pa: Je li res kdo na Kranjskem tako neumen, da bi hotel podoben biti takemu konju?

## Ali jih vidite?

Motto: Nix krainerisch!

Nemčurji in ustavoverci naši so šest let tako moški in prevzetni, da našega kmeta še ne pogledajo ne; da bi ž njim govorili pa celó slovenski, na to še misliti ni. Le nekteri odvetniki njihove barve se sem ter tje tako „ponižajo“, da govore s kmetom slovenski ali marveč „kranjski“, pa tudi le takrat, če jim denar prinese. Sicer je kmet kmalu opravil pri takem gospodu, pojasnila mu dajé le tolmač hlapec ali strežaj, ali pa hišna, „gospodo“ je sram slovenski govoriti, ker to je poselski jezik.

To se godi šest let, če namreč deželni zbor ni prej razpuščen. Ko pridejo nove volitve, se pa reč hipoma spremeni. Kakor zna na morji ob času viharja vsak moliti, tako zna vsak nemškutar ob času volitev slovenski

ali vsaj „kranjski“, čeravno je njih geslo sicer „nix krainerisch“. In ravno Dežman, ta prototip, ta vzor vseh nemškutarjev, ki v deželnem zboru divja zoper vse, kar je slovensko, ravno ta Dežman — prav po svoji pesmi o „prokletih grabljah“ — ob času volitev, ko vidi, da je nemški glas narodu našemu tuj, nerazumljiv, poišče vse predale svojih možgan po slovenskih besedah in z njih sestavi sicer okoren, a vendar zloben oklic do naših „kmetov“, kakor nemčurji zaničljivo imenujejo naše ljudstvo. Tudi letos se je stari Kranjec vsedel za mizo in sestavil spis, kteremu je dal naslov „Kmetje!“

„Kmetje“ tedaj! „Kmetje“! Beseda ta veljá pri nemčurski gospodi za zabavljico, „kmet“ pomeni pri nji toliko, kakor surov, neomikan, neotesan človek; če boš nemčurju rekel „kmet“, mu bo to razžaljivo, ne mara te gre še v Križanke tožit zavoljo razžaljenja časti.

Kar stari renegat pod tu omenjenim naslovom pravi „kmetom“, tega jaz ne bom pretresal, ker tega vredno ni. Meni zadosti to, da se v sili nemčurji tako globoko ponižajo, da pišejo slovenski in celó „kmetu“. Gotovo je to veliko premagovanje, grozna žrtev, za ktero se bodo odškodovali s tem, da zopet šest let potem ne bodo pogledali „kmeta“ in slovenski govorili le s posli.

Res, ti nemškutarji morajo malo poznati naše možake po kmetih, če se jim tako neumni zdé, da upajo od njih, da se jim bodo tako brž na limance vsedli. Menite, da je naš „kmet“ res še tak, kakor ste ga vi pustili? Menite, da se res še trese in na kolena pada pred vsako visoko pinjo, dolgo sukno ali zlatim zavrtnikom? Da, če bi bili vi še gospodje, bi bil „kmet“ res le tlačan, ki ima le delati kakor živina — za vas. Ali hvala Bogu! Ni dolgo tega, kar ste ga vi spustili iz vojníc, ker ste ga spustiti morali; ni dolgo tega, ali vendar dosti dolgo, da kmet ni več „kmet“ po vaših mislih. Zasluga vaša to ni, kajti vi mu niste dali ne ene slovenske kajige, ne enega poduka v domačem jeziku, marveč ste se vselej in povsod po vseh močeh napenjali, da bi spodrezali vsakemu takemu podvzetju žile. Da tega niste dosegli, da je ljudstvo naše vkljub temu storilo v izobraženji ali kulturi lep korak naprej, to zares ni vaša krivda, kajti „ultra posse nemo tenetur“. Narodni požrtvovalni možjé so bili močnejši od vas, prekrižali so vaše nakane, skrbeli za mnogovrsten poduk ljudstva in da dandanes naš kmet ni več „kmet“ v vašem zaničljivem pomenu besede, se ima zahvaliti le duhovščini in drugim narodnjakom. Mislite, da „kmet“ tega ne ve? Menite, da bo vam, ki le takrat zmenite se zá-nj, kedar ga potrebujete za svoje samopridne namene, več verjel, kakor tistim, ki neprenehoma delajo za njegov prid, večkrat v svojo lastno škodo, zmiraj pa brez sebičnih namenov? Mislite li, da ne vé, kaki tički da ste? Slep, gluh in neumen bi moral biti, če bi se po britkih skušnjah z vami ne bil še spametoval. Kdaj se bliža volk ovcam? Kedar je lačen.

Kaj ste li vi nemškutarji storili za našega „kmeta“? S čim se morete pobahati? Ali ni ravno nemškutarska stranka v deželnem zboru nagajala in ustavljala se vsem napravam, ki jih je omišljevala narodna večina kmetu na korist? Ustavljali so se nemškutarji napravi sadje- in vinorejske šole na Slapu, kmetijske šole na Dolenjskem in ravno letos tudi nastavi popotnega učitelja kmetijstva. Kdo naklanja deželi za kmetijstvo in živinoreje tako potrebne

državne podpore? Morda vi nemškutarji? Ali ne kmetijska družba, kateri tajnik je gosp. dr. Bleiweis? Kdo podučuje po časnikih in knjigah našega „kmeta“ in mu tako pomaga, da zavoljo večih pridelkov po zboljšanju kmetijstva in živinoreje lože plačuje visoki davek? Ali ne narodnjaki?

Kaj ste dobrega storili za „kmeta“ vi, ki sovražite njegov jezik, mu vsilujete nemščino, jemljete vero s tem, da ga hujskate zoper duhovščino? Kaj ste storili zá-nj vi, ki hočete, da bi imel nemške šole, v kterih se nič ne bi naučil, kakor par nemških besedi? To — to pomislite, potem bodele tudi spoznali, kako pametno ravna „kmet“, če vam nič ne upa, in za vas ne mara.

Tedaj vam to, da v sili odpadete od svojega načela „nix krainerisch“ in našega „kmeta“ prav po sirenski zapeljujete v njegovem slovenskem jeziku, ne bo prav nič pomagalo. Redki so med našim prebrisanim in po vas tolikokrat že opeharjenim ljudstvom taki, ki vam bodo šli na limance. Človek, ki se vedno laže, vse obeta, pa nič ne spolni, čegar dejanje je besedam ravno nasprotno, ki zaničuje priprostega „kmeta“, tak človek nima vere pri narodu našem, ker je sploh nikjer ne bi smel imeti.

Zato se pa mi za trdno nadjamo, da bo nemčurskemu zapeljivemu žvižganju ljudstvo naše dalo najsijajniši odgovor s tem, da bo volilo za volilne može le možake, ki bodo trdni ko skale stali na naši slovenski, narodni strani ter izbrali za svoje zastopnike prave domoljube, ne pa takih, ktere jim bodo nemškutarji ponujali.

## Z bojišča.

Od Donave se poroča, da utegnejo Rusi v 10 dneh preiti čez velikansko reko. Glavna moč turška se zbira pri Vidinu, Ruščuku in Silistri, kjer so najglavnejši prehodi čez Donavo. Ktero pot da bodo Rusi izbrali, se še ne vé. Da se pa Turki sami ne nadejajo, da bi zamogli Rusom prehod čez reko zabraviti, priča najbolj to, da na vrat na nos vtrjujejo na balkanu prelaze, ki peljejo v Sofijo in Drenopolje. Slutijo namreč, da utegne moč ruska vdariti čez Sofijo proti Drenopolju, kar bi bilo tem laglje, če se tudi Srbi zopet vdeleže vojske.

V Bukareštu so ustrelili 2 ogleduha, ki sta na cigaretni papir risala rumunske pozicije.

Iz Hercegovine se poroča, da boji med Turki in Črnogorci se nadaljujejo, da pa Turki še niso prodrii skoz dužko sotesko.

Iz Odese se poroča da sta se parnika „Konstantin“ in „Vladimir“, ki sta imela nastaviti torpede, vrnila z vsemi čolnici razun enega, ktere ga je šel parnik „Argonaut“ iskat. Parnik „Konstantin“ se je bil na 5 milj približal Sulini, kjer je zapazil 3 turške monitorje in odposlal proti njim čolnice s torpedi, ktere je neki monitor hudo napadel. Kakšen vspeh da je razlet torpeda imel, se ne ve. Sodi se, da se je torped zapel v ograjo. Na čolnu se nahajajo sledovi turških karteč in puškinih strelov. Rusi niso nič zgubili.

Iz Azije se poroča, da višje poveljništvo namesto Muktar-paše prevzame Derviš paša. 12. t. m. so Turki planili iz Karsa, pa so bili od Rusov zapodeni nazaj.

## Politični pregled.

Avstrijske dežele.

V Ljubljani, 15. junija.

V državnem zboru je naš poslanec Pfeifer stavil sledeči predlog: „Glede na

to, da se na Kranjskem silno množe eksekutivne prodaje zemljiš zarad zaostalih davkov, in da je bilo 1, 1876 po eksekutivni dražbi v črnomeljskem okraji prodanih 32 kmečkih posestev, v novomeškem okraji 13, v krškem 4, v kostanjeviškem 7, v metliškem 3, in so se nekatere kmetije čisto pod nič prodale, ter je n. pr. črnomeljska davkarija v imenu države kmetijo kupila za 5 gl.; glede na to, da se zastali davki vkljub temu silno naraščajo in vse gospodarstvene zadeve vničiti žugajo; glede na to, da se bo izvršitev davkarskih prememb, kakor se kaže, zopet odložila, stavi podpisani predlog: Visoka zbornica naj sklene, davkarskemu odseku se naroči, pozornost svojo obrniti na te nepravilne okoliščine in visoki zbornici nemudoma predložiti nasvete, po katerih bi se prodaja manjih zemljiš na Kranjskem za naprej odvrnila. Tako tedaj narodni poslanci povsod skrbé za koristi našege kmeta in vendar naš turški list laže, da za narod nič ne storé.

### Vnanje države.

**Papež** so 10. t. m. sprejeli katoliške časnikarje, katerih se jim je poklonilo 450. Vodil jih je nadškof bolognski, ter kot vodja lista „La Scuola Cattolica — katoliška šola“ prebral ne predolgo adresu; msg. Tripepi pa je izročil adresino knjigo časnikarstva katoliškega in od časnikarjev darovane denarje in druge darove. Sv. Oče so časnikarjem katoliškim priporočali edinost v delovanju, ki daje pravo moč, in pa to, da naj se pri vsaki priliki ne imenujejo imena.

**Nemški** listi Francozom žugajo z vojsko, če bo senat sklenil razpustiti narodno skupščino. Ne more se dovolj zbadljivo povedati, piše „Reform“, kako se nekateri vradni listi monarhičnih vlad poganjajo za francosko republiko, kakor da bi bile monarhije le srečne, če Francoska ne postane monarhija. — V dokaz, da kulturna borba na Nemškem še ni prejenjala, odstavila je 13. t. m. cerkvena sodnija škofa limburškega mil. g. Bluma. Kakor poroča Westf. Merkur, bosta nadškof kolonjski Melchers in škof monastirski Brinkman ostala in se naselila v Rimu, ker sv. Oče žele te zveste spoznavalce blizo sebe imeti.

**Masenski** veliki vojvoda Ludovik III je 13. t. m. umrl. Ker nima otrok, mu bo nasledoval brat Karl.

### Izvirni dopisi.

**Iz Mariborske okolice**, 13. junija. (Seidl. Kamška šola. Novi srenjski odbor.) Posrečilo se nam je, da smo se vendar enkrat znebili pri srenji g. Seidla, ki je moral novemu zastopu račun položiti od 16 let. Kakor se sliši, je svojo predstojniško čast novemu predstojniku Antonu Hlebiču, izvrstnemu narodnjaku, izročil brez dolga rekši: „16 Jahre habe ich hier gearbeitet und meine besten Kräfte bei euch gelassen, nun ist das der Lohn“. Za odgovor je dobil, meni se bo pa v treh letih enako godilo. Zgubil je že srenjsko predstojništvo v Kamci, ni več odbornik na Kožbahu in Brestenici, kakor tudi pri sv. Križu ne; mi mu hočemo polajšati. Dobro bi bilo, da bi še pri šoli odložil težko breme, ki ga žuli. Taka fara, ko je Kamca, bi že znala zanesljivega domačega moža izvoliti za načelnika, ker jih dovolj ima, ne pa nemca. Pa nekateri ljudje so po besedah nekega kmeta kakor maček; če ga od špeha odženeš, se pa za lato zgrabi in še žarko nazaj pogleduje in ne beži! — Novo občinsko predstojništvo je hvale-

vredno zato, da ume z majhnimi stroški celo mostove zidati. Pod pokopališčem črez potok je bil most bolj potreben kakor glavi dve očesi zavoljo procesij in za mestno gospodo, pa g. Seidl tega ni videl nikdar; tudi druge ceste imajo že v začetku boljše lice. Vendar hočejo neki trije liberalni krustači vlogo napraviti za odstranjenje novega predstojništva; ko bi si le nosú ne poparili.

**Iz Rima** je 30. maja o poklonu hrvaške deputacije pred sv. očetom Pijem IX. Zagrebškemu „kat. Listu“ vrednik njegov Andrija Jagatić pisal tole:

Hrvatska deputacija se mudi že nekoliko dni v večnem mestu, ter ogleduje krasoto, katero je nanesel sim stari in novi svet, poganstvo in krščanstvo. V Rimu se je naša deputacija zelo pomnožila. K njej so pristopili vsi Hrvatje iz Dalmacije, ker smo vsi eden katoliški narod. Tudi Dalmatincev je toliko, kolikor nas Horvato-Posavcev. To naše množno število je šlo danes o pol dvanajstih v Vatikan. Tu se nam je pridružilo še tudi nekoliko bratov iz Istre in Moravske. Pri čakanji je bilo za nas nekoliko neugodnih in nekoliko vgodnih trenutkov. Naši „viteški“ bratje so hoteli tudi tu pokazati, kako nas imajo radi in so zahtevali prvo mesto v dvorani za-se in da bi se bili mi vstopili za njimi. Ko so pa vidili, da se mi za tako bratinsko ljubezen lepo zahvalujemo, so želeli, da bi se mi vstopili na eno in oni na drugo stran. Ali mi tudi temu nismo privolili, ker smo si mi, kakor Hrvato-katoličani, izprosili posebno zaslišanje in zarad tega ne potrebujemo in nočemo nobene mešnjave ne zmešnjave. Dalo se jim je na voljo zadaj ostati in poslušati ali raji so nas zapustili. Slutili smo, da nastane zarad tega dosti hruma in šuma, pa smo bili čisto vmirjeni vedoč, da branimo čast in dostojnost hrvatskega naroda. Vmirili smo se pa še bolj, ko je prišla med nas hrvatska velikoposestnica Nj. visokost kneginja Thurn Taxis s svojim sinom. Poslušat so prišli tudi Francozi in Talijani. Vse je popraševalo za ta narod, ki se nosi po francosko, a govori čisto neznan jezik. Po Vatikanu se je razlegalo: „c' est la deputation de la Croatie“ (to je hrvatska deputacija). Ko sem to poslušal, mi je srce radosti igralo. Tedaj nas vendar poznajo in od sedaj nas bodo še bolj poznali. Tako oveseljeni čakamo in čakamo, kdaj se vrata odpró, da ugledamo ono milo lice, katero smo prišli gledat ne boječ se stroškov in drugih težav. Samo malo nas je plašilo, ker so pripovedovali Avstrijanci, da je bil sv. Oče zelo slab v nedeljo, ko je nje sprejemal in ker se je zadnje dni mnogo govorilo o njegovi slabotnosti. Odpró se vrata. Evo ga, evo ga se je čulo po dvorani. V dvorano vvide 13 dostojanstvenih oseb po licu, po držanji, po starosti — 14 kardinalov. Njega, našega milega očeta pa prinesó štirje ljudje. Pokleknejo in se zelo razveselimo, ko ga opazimo in začujemo njegov glas: „surgite“. Poznala se mu ni nobena slabotnost ne na licu ne na govoru. Lice je polno in gladko, pa tudi blede ni v razmeri z njegovo starostjo. Oči so še žive, tudi roke se živahno gibljejo, samo noge trepečejo in slabijo.

Ko so ga posadili, mu prevz. g. nadškof v sredi med prevz. g. škofom Strossmayerjem in g. škofom Smičiklasom, predstavi hrvatsko deputacijo. Potem začne dr. conte Vojnović čitati adresu — ali ne, on je ni čital in tudi ne vem, kako bi nazval to, kar smo čutili, ko smo iz njegovih ust slišali adresu čitati. Ne vem, če bi mogel dati kdo mrtvi besedi toliko

življenja, kolikor ga je dal conte Vojnović hrvatski adresi. To si tudi opazil na licu vseh pričujočih. Sv. Oče vidno ganjen spremlja adresu s svojim gibanjem, kima z glavo in maha z rokama. Kardinali in mnogi pričujoči so bili do solz ganjeni. Ko jo prečita, začnó škofje in drugi odličnejši — kacih 15 — sv. Očetu noge poljubovati in potem sledi papežev odgovor. Zelo ga veseli, da vidi okoli sebe zbrane Hrvate, svojo predrago deco. Ne govori o politiki, ampak prosto, kakor mu srce navdihuje, kakor govori oče s svojo deco. Opomni, koliko so storili njegovi predniki za Hrvate, slaví hrvatsko hrabrost in pohvali Hrvate, ker so zmirom ohranili v svojem srcu vero in ostali vdani sv. rimski stolici. Pripravljen je tudi on nekaj storiti za hrvatski narod, po zgledu svojih prednikov, in hoče že sedaj imenovati hrvatskega vrhovnega pastirja za členu najvišjega zbora kardinalskega. Zraven tega blagoslovlja celi hrvatski narod, da bi bil edin in složen, stoječ čvrsto na čvrstih temeljih katoliške vere. Blagoslovlja vse posamezne družine in deputacijo, ktera se mu je prišla poklanjat. Sedaj začnó oddajati darove: hrvatski „Petrov novčič“, od slovanskega kapitola sv. Jerolima je oddal prevzviš. gosp. škof Strossmayer adresu in „Petrov novčič“, in preč. g. kanonik Höpperger izroči antipendij hrvatskih usmiljenih sester. Temu poslednjemu darilu so se začudili vsi, kolikor jih je bilo v dvorani. Sedaj pride ta antipendij na Vatikansko razstavo. Kolikor sem jaz ogledal razstavo, mislim, da se lahko vrsti z najlepšimi darovi in da visoko preseže vse druge antipendije. Ko to mine, nam odnesó sv. Očeta, kterega smo še spremili z glasnim našim hrvatskim „živio.“ Nekateri so se še tudi potlej z njim razgovarjali v „cercle-u“, Vsi smo bili navdušeni in zakaj bi tudi ne bili? Za nas se še dosadaj vedilo ni. Višji krogi so veliko bolj poznali najbolj oddaljene azijske in afrikanse narode, nego nas Hrvate. In še to, kar se je o nas govorilo, je bilo poniževalno. Da smo bili mi sami dosti temu vzrok, je gotovo. Pa sedaj se je spremenilo. Najvišji dvor celega sveta izjavlja, da obstoji hrvatski narod in da ima ta narod odvažno pa krepko roko; prerokuje se mu, da bo njegova bodočnost tako slavna, kakor je bila preteklost in v ta namen podeli namestnik Božji na zemlji blagoslov, njemu celemu kakor tudi posameznim členom njegovim. To je znamenito za nas in za našo bodočnost; to je prešinilo vse naše misli, ko smo se razšli in to nas je zopet prešinilo, ko smo se zvečer sošli v dvorani zavoda sv. Jerolima, da bi se zopet spomnili in v srce vtisnili nepozabljive trenutke, ktere smo danes opoldne doživeli. Govoril je naš conte Vojnović razlagajoč nam natančneje papeževe besede in proseč, da bi se vedno držali nauka, kterega nam je dal sv. Oče. Rekel je govornik, da je to za hrvatski narod prvi korak k srečnejši bodočnosti, k edinosti in slogi, na kar nas je privedel sam Bog in da naj nikdar ne nehamo v korist si obračati položaj, kterega smo sedaj dobili, da ne bomo zavrženi, da ne zgrešimo cilja, za katerim idemo. Govorilo se je tudi v čast našim škofom, našemu tukajšnjemu predsedniku conte Vojnoviću, kateri je djal v svoji vzorni ponižnosti, da je vse to vseh božje milosti in da so storili ljudje prav malo. In v resnici je tako. Vsega tega si mi pred kaj meseci še misliti ne bili mogli. Malo ljudi je začelo nekaj pripravljati za to svečanost in sedaj je dal ljubi Bog, da je vse dobro vspelo. Bog nam hoče še tudi dalje pomagati, le prosimo ga z besedo in v dejanji.

Domači naši protivniki naj pa vedó, da se je strašno boriti proti vsegamogočni božji roki.

Tako smo preživeli mi hrvatski potniki današnji dan. Jutri nam bo maševal v cerkvi sv. Jerolima presv. g. škof Smičiklas in pridigoval prevzviš. g. škof Strossmayer. V petek bo prevz. g. nadškof maševal in obhajal potnike v Vatikanski cerkvi sv. Petra. Ta dan pojde čestitat bodočemu hrvatskemu kardinalu deputacija Hrvatov iz te in one strani Velebita. Vodil jo bo prečast. g. kanonik Pavlinovič. V soboto nam bo pa maševal prevz. gosp. prabiskup zadarski Maupas na grobu sv. Jeronima.

## Domače novice.

V Ljubljani 16. junija.

(Zadnji „Slovenec“) št. 64 je bil zopet zapečaten. Vvodni članek: „Kdo davke povikšuje“, pa izvorni dopis „z hribov litijskega okraja“ slavni policiji nista bila po volji. Napravili smo bili drug popravljen natis.

(Valvazorjeve kronike) 12. snopič prišel je ravnokar na svitlo in se bo še te dni razpošiljal naročnikom.

(Na gostilnico čitalniško) opozorujemo naše občinstvo po mestu in po deželi, ker res zasluži, da se je naj Slovenci zopet poprimejo. Prostori so prijetni, vrt hladen in ne prašen, za zabavo gostov je tudi dobro kegljišče; sploh je težko najti v Ljubljani tako ugodnega kraja. Zato naj bo čitalnica vnanjim in ljubljanskim narodnjakom shajališče, in to tem bolj, ker se jim naglo in z dobrimi rečmi postreže. Vino je namreč izvrstno in pravo, pivo Kozlerjevo pa je letos že vse druge tuje in domače sorte prekosilo. Da so tudi jedila okusna in zdrava, o tem se vsak lahko sam prepriča. Gostilničar gosp. Ferd. Mihal je jako postrežljiv in se trudi vstreči vsakega željam. Naročil je tudi več časnikov slovenskih in drugih, da ima o sedanjem nemirnem času gost, ako hoče, kaj v roke vzeti. Nadejati se je tedaj, da se bo novemu gostilničarju posrečilo privabiti veliko občinstva in spraviti to gostilnico v nekdanje dobro ime.

(Illustrirte Geschichte des orientalischen Krieges) je naslov knjigi, ktere 6. snopič je prišel na svitlo. Pridejana sta ji tudi zemljevida bojišča. Obsegala bo 20 do 25 snopičev po 25 kr. Dobiva se pri bukvarju O. Klerru na starem trgu v Ljubljani. Več o nji prihodnjič.

(Iz seje deželnega odbora 9. junija.) Sklepom krajnega in okrajnega šolskega sveta v Krškem zaradi upeljave nemškega učnega jezika v 4. razred ljudske šole v Krškem in v 3. razred ljudske v Leskovci deželni odbor ni pritrđil, ker o tem določujejo učni načrti, kdaj in koliko se ima v tri- in štiritrazrednih ljudskih šolah nemški učiti in podučevati. — Pogojem g. Martina Hotschevarja iz Krškega, da prepusti svoje novo poslopje le proti temu Krški občini za ljudsko šolo in za napravo meščanske šole v Krškem, da v štiritrazredni ljudski šoli nemški jezik ostane obligatni učni predmet, v 4. razr. pa ostane učni jezik, ter da mora biti v meščanski šoli nemški učni jezik, in ta šola ostati za vse čase nemška meščanska šola, dež. odbor ni pritrđil zato, ker ni še rešeno važno vprašanje: kdo bo vzdrževal to šolo in plačeval stroške njene, ki bi znašali vsako leto več tisuč goldinarjev. Po postavi namreč naprava in vzdržavanje meščanskih šol je dolžnost celega šolskega okraja, to je vseh občin, ki bi morale po prikladah na davke skrbeti za plače učiteljev, za učne pripomočke, kurjavo itd. Torej

je treba sklepa vseh občin Krškega okraja in njih pritrjenja, da se napravi v Krškem meščanska šola pod pogoji, ki jih Hotschevar stavi. — Prošnje za podelitev dveh Schellenburgovih štipendij za sprejem v Terezijansko akademijo na Dunaji izročil je dež. odbor vladi ter predlagal, katerim prošnjikom naj se štipendije podelite.

(„Turški list“) poslanici gosp. Podboja v „Narodu“ od 14. t. m. odgovarja, da bi morala duhovščina ljudem za poslance priporočati druge moše, kakor iz narodne stranke, ali pa zdržati se vseh agitacij pri volitvah. Najprej naj turški list poskrbi, da duhovščina res ne bo plačevala nobenega davka, kakor se lažljivo trdi v nemčurskem volilnem oklicu, potem še le bo imel pravico duhovnom priporočati, da naj se v volilne zadeve ne vtikajo. Dokler morajo pa duhovni plačevati več davkov, kakor drugi ljudje, in dokler bode „Tagblatt“ tako debelo lagal, bo duhovščina zvesto spolnovala dolžnost, na katero jo „Tagblatt“ opominja, ter ljudem pojasnovala resnico in razkrivala jim laž.

## Umri so:

Od 6. do 13. junija: Marija Uršič, gostinja 50 l., vsled slabosti. Jožef Köchler, gostiln. o. 3 1/2 m., za krčem. Janez Hafner, poštni strežnik 71 l., vsled starosti. Jožef Šlibar, kamnosek 58 l., za prsno vodenico. — Jožefa Banovec, cig. strež. o. 3 1/4 l., za vnetico grla. Vincenc Bizjak, dež. vrad. o. v sili kráčen, vsled slabosti. Jakob Hribar, del. 24 l., Jožefina Naglas, hiš. p. o. 8 l., za vtriplj. možganov. Cecilija Merčun, mok. ž. 67 l., za srčno napako. Jernej Tavčar, miz o. 2 1/2 l., za vnetico, Marija Benko, gost. ž. 68 l., Ludovik Heythum, glaž. učenec 18 l., Jože Vidic, čevlj. o. 3 m., vsi za šušico. Franc Per, jetnik 86 l., vsled starosti. Peter Pečnikar, kajž. sin 24 l., Karl Hartenthaler, v posilni del, 13 l., Jernej Krašovec, del. 53 l., Karl Stöckl, rudarski oskrbnik 48 l., vsi za jetiko. Pavla Naglas, tandl. o. 5 m., Andrej Šušteršič, 70 l., vsled slabosti. Juri Hribarnik, del. 24 l., vsled vtriplj. hrbtnega moska. — Alojzij Ravnihar, vojak 17. peš polka v vojaški boln. 2. junija.

## Loterijske številke 9. junija.

Na Dunaju: 3, 2, 53, 21, 54.  
V Gradcu: 56, 72, 4, 30, 47.

## Telegrafčne denarne cene 15. junija.

Papirna renta 60.45 — Srebrna renta 66.10 — Zlata renta 72.15. — 1860letno državno posojilo 111.75 Bankine akcije 776 — Kreditne akcije 140.50 — London 126.50 — Srebro 112.10. — Ces. kr. cekini 5.98 — 20-frankov 10.13.

## Vabilo na naročbo.

Na občno željo odličnih hrvatskih in slovenskih rodoljubov začne v Zagrebu od 1. junija t. l. po dvakrat na mesec izhajati ilustrovan

## „Humoristički list“

ki bode donasal v hrvatskem in slovenskem jeziku, ter v njima podredjenih dialektih proizvode jugoslovanskega humora.

„Humoristički list“ obsegal bo 8 velikih strani, ter velja: (3)

### Na Avstro-Ogerskem:

celoletno . . . . . 3 gl. — kr.  
polletno . . . . . 1 „ 50 „  
četvrtletno . . . . . — „ 80 „

### Zunaj Avstrije:

celoletno . . . . . 4 gl.  
polletno . . . . . 2 „  
četvrtletno . . . . . 1 „

Da zamoremo določiti število listov za prvi natis, prosimo vse prijatelje našega težavnega in za današnje razmere vlevažnega podjetja, naj pošljejo skrajno do 25. t. m. naročnino na

## Administracijo „Humorističkoga lista“ v Zagrebu Ilica br. 745.

### Denarstvene cene. 14. junija.

|  | Denar. | Blago  |
|--|--------|--------|
| Državni fond.                                  |        |        |
| 5% avstrijska papirna renta . . . . .          | 60.60  | 60.75  |
| 5% renta v srebru . . . . .                    | 66.25  | 66.40  |
| 4% renta v zlatu (davka prosta) . . . . .      | 72.25  | 72.40  |
| Srečke (lozi) 1854. l. . . . .                 | 108.15 | 108.75 |
| „ „ 1860. l. celi . . . . .                    | 111.75 | 112.—  |
| „ „ 1860. l., petinke . . . . .                | 119.75 | 120.75 |
| Premijski listi 1864. l. . . . .               | 135.—  | 131.—  |
| Zemljiščine odveznice.                         |        |        |
| Štajarske po 5% . . . . .                      | 97.—   | 98.—   |
| Kranjske, koroške in primorske po 5% . . . . . | 95.—   | 96.—   |
| Ogerske po 5% . . . . .                        | 73.25  | 74.—   |
| Hrvatske in slavonske po 5% . . . . .          | 85.—   | 87.—   |
| Sedmograške po 5% . . . . .                    | 77.51  | 72.50  |
| Delnice (akcije).                              |        |        |
| Nacionalne banke . . . . .                     | 779.—  | 782.—  |
| Unionske banke . . . . .                       | 45.50  | 46.—   |
| Kreditne akcije . . . . .                      | 142.10 | 141.40 |
| Nižovavtr. eskomptne družbe . . . . .          | 645.—  | 655.—  |
| Anglo-avstr. banke . . . . .                   | 68.75  | 69.25  |
| Srečke (lozi).                                 |        |        |
| Kreditne po 100 gl. a. v. . . . .              | 162.75 | 163.25 |
| Tržanske „ 100 „ k. d. . . . .                 | 119.—  | 121.—  |
| „ „ 50 „ „ „ . . . . .                         | 60.—   | 61.—   |
| Budenske „ 40 gl. a. v. . . . .                | 30.50  | 31.—   |
| Salmove „ 40 „ „ „ . . . . .                   | 39.25  | 39.50  |
| Palfi-jeve „ 40 „ „ „ . . . . .                | 28.—   | 28.50  |
| Clary-jeve „ 40 „ „ „ . . . . .                | 29.50  | 30.50  |
| St. Genois „ 40 „ „ „ . . . . .                | 26.50  | 27.—   |
| Windischgrätz-ove „ 20 „ „ „ . . . . .         | 25.—   | 25.50  |
| Waldstein-ove „ 40 „ „ „ . . . . .             | 25.—   | 25.50  |
| Srebro in zlato.                               |        |        |
| Ces. cekini . . . . .                          | 5.98   | 6.—    |
| Napoleonad'or . . . . .                        | 10.10  | 10.11  |
| Srebro . . . . .                               | 111.90 | 112.—  |

## Žitne cene preteklega tedna.

Za tiste, katerim nova mera in vaga še ni gladka, pristavili smo, koliko bi reči veljale po stari meri. 1 hektoliter znaša 3<sup>26</sup>/<sub>100</sub> mernikov.

| Reči                 | V Ljubljani |     | V Novem-mestu |     | V Kranji |     | V Mariboru |     | V Ptuj |     | V Ormužu |     | V Trstu |     | V Celovcu |     | V Zagrebu |     |
|----------------------|-------------|-----|---------------|-----|----------|-----|------------|-----|--------|-----|----------|-----|---------|-----|-----------|-----|-----------|-----|
|                      | gl.         | kr. | gl.           | kr. | gl.      | kr. | gl.        | kr. | gl.    | kr. | gl.      | kr. | gl.     | kr. | gl.       | kr. | gl.       | kr. |
| Pšenice (hektoliter) | 11          | 90  | 12            | 50  | 13       | —   | 11         | 50  | 10     | —   | 8        | 94  | —       | —   | 10        | —   | 9         | —   |
| (mernik)             | 3           | 64  | 3             | 84  | 3        | 70  | 3          | 54  | 3      | 6   | 2        | 75  | —       | —   | 3         | 6   | 2         | 76  |
| Reži (hektoliter)    | 6           | 80  | 6             | 90  | 9        | 42  | 7          | —   | 7      | 20  | 7        | 80  | —       | —   | 8         | —   | 8         | 20  |
| (mernik)             | 2           | 9   | 2             | 12  | 2        | 87  | 2          | 15  | 2      | 21  | 2        | 40  | —       | —   | 2         | 45  | 2         | 51  |
| Jočmena (hektoliter) | 4           | 80  | 5             | 50  | 5        | 20  | 5          | 90  | 5      | 25  | 5        | 56  | —       | —   | 6         | 44  | 3         | 80  |
| (mernik)             | 1           | 54  | 1             | 69  | 1        | 60  | 1          | 81  | 1      | 62  | 1        | 71  | —       | —   | 1         | 96  | 1         | 16  |
| Ajde (hektoliter)    | 6           | 18  | 6             | 50  | 6        | 50  | 6          | —   | 6      | 25  | 4        | 88  | —       | —   | 7         | —   | 5         | —   |
| (mernik)             | 1           | 90  | 2             | —   | 2        | 29  | 1          | 85  | 1      | 92  | 1        | 50  | —       | —   | 2         | 15  | 1         | 54  |
| Prosa (hektoliter)   | 5           | 20  | 5             | 80  | 6        | 50  | 6          | 10  | 5      | 80  | 7        | 80  | —       | —   | 4         | 46  | 6         | 80  |
| (mernik)             | 1           | 60  | 1             | 78  | 2        | —   | 1          | 88  | 1      | 78  | 2        | 40  | —       | —   | 1         | 37  | 2         | 9   |
| Turšico (hektoliter) | 6           | 40  | 6             | 70  | 6        | 50  | 6          | 50  | 6      | 50  | 4        | 80  | —       | —   | 5         | 60  | 5         | 40  |
| (mernik)             | 2           | 26  | 2             | 6   | 2        | 29  | 2          | —   | 2      | —   | 1        | 47  | —       | —   | 1         | 72  | 1         | 66  |
| Ovsa (hektoliter)    | 4           | 20  | 4             | 40  | 4        | 55  | 4          | 20  | 4      | 25  | 3        | 90  | —       | —   | 3         | 50  | —         | 70  |
| (mernik)             | 1           | 28  | 1             | 34  | 1        | 37  | 1          | 28  | 1      | 30  | 1        | 20  | —       | —   | 1         | 6   | 1         | 16  |